Adatok a vörös nedűgomba (Hygrocybe punicea /FR/ KUMMER) kelet-magyarországi elterjedéséhez és új lelőhelyéhez

Endes Mihály
endesm@freemail.hu

A Hygrocybe nemzetségbe tartozó kalapos nagygomba itthoni előfordulási és mennyiségi /gyakorisági/, továbbá környezeti viszonyai tekintetében ellentmondásokat, valamint fehér foltokat is találunk a hazai szakirodalomban. PHILLIPS / 1981/ nagy nemzetközi irodalmi anyag alapján egész Európában ritkának tartja, akárcsak nálunk BABOSNÉ /1991/, míg GRÜNERT et GRÜNERT /ford. FORRÓ 1995/ az Alpok előterében illetőleg hegyvidéken jelzi. Utóbbi véleménnyel ÁROKSZÁLLÁSY /1968/ is egyetért, míg BOHUS-KALMÁR-UBRIZSY /1951/ szerint Magyarországon nem ritka. Ennek szöges ellentéte FORRÓ / in GRÜNERT et GRÜNERT 1995/ megállapítása: „hazánkban még nem került elő". Végül SCHILLER et VETTER /1990/ munkájában nem szerepel sem lokalitás, sem gyakoriságra vonatkozó utalás.

Ha ezek után a Dunától keletre eső alföldi, valamint az Észak-Magyarországi Középhegységhez tartozó egyes természetföldrajzi kis- és középtájainak rendelkezésre álló gomba-felméréseit tekintjük át, a következőket állapíthatjuk meg. A Központi-Zemplénben /KÁNYÁSINÉ 1991/, az Aggteleki-hegységben /VASAS et LOCSMÁNDI 1999/, valamint a Rakaca-patakvidék peremhegyi és dombvidékén /ENDES, PAPP, et SZÉKELYHÍDI 2003/ a vörös nedűgomba nem került elő. Ugyanez vonatkozik a Dunamenti-Síkságra, a Duna-Tisza-Közi Síkvidék jelentős részére és a Tiszazugra /HOLLÓS 1913/, továbbá a Jászságra /BARANYI 1992/, a Hortobágyra /BABOS 1982/. UBRIZSY /1941/ viszont a Bodrogközben /Győröcske/, a Közép- és Dél-Nyírségben /Nyíregyháza, illetőleg Haláp/, s az utóbbi régióban /Debrecen-Pallag/ KÁNYÁSINÉ /1991/ is kimutatta.

Magam 2006. szeptember 2-án a Berettyó-Kálló közén, Derecskétől keletre /Telek-erdő/ találtam a faj 5 különböző korú példányból álló csoportját a löszhátak és szolonyec szikes puszták mélyedéseiben kanyargó egykori Tépei-ér partját kísérő magasártéri tölgy-kőris-szil keményfás ligeterdő /Fraxino pannonicae-Ulmetum/ és zsombéksásos /Caricetum elatae/ mezofil határzónájában, nyílt, napfényes helyzetben. Érdekesség, hogy 2008 hasonló, de szárazabb nyarat követő időszakában, ugyanott hiába kerestem, viszont lelőhelyétől körülbelül 20 méterre egy rokon faj, a feketedő nedűgomba /Hygrocybe nigrescens/ 8 példányos állománya került elő azonos környezetben. Az elmondottak alapján, legalábbis a tanulmányozott régióban azokkal a szerzőkkel érthetünk egyet, akik a vörös nedűgombát ritka fajnak tartják, noha a hazai fungából való hiányának említése, mint az kiderült, egyszerű tévedésen alapszik. Ugyanakkor a hegyi, dombvidéki elterjedés kihangsúlyozása nem tűnik megalapozottnak, valamint ökológiai igényeinek pontosabb tisztázása is várat még magára.

Végül köszönetet mondok Papp Lászlónak a meghatározásban nyújtott segítségért, valamint Sáfrány Margitnak és Serestyén Zsoltnak a fotók elkészítéséért.

IRODALOM

ÁROKSZÁLLÁSY, Z. 1968. Bazidiumos nagygombák. In Hortobágyi, T. (szerk.): Növényhatározó I., Tankönyvkiadó, Budapest, 626 pp

BABOS, L-né. 1991. Bazidiumos nagygombák. In Simon, T. (szerk.): Baktérium-, Alga-, Gomba-etc…határozó Tankönyvkiadó, Budapest, 793 pp

BABOS, M. 1982. Higher fungi of the Hortobágy. In Szujko-Lacza, J. (szerk.): The Flora of the Hortobágy National Park, Akadémiai, Budapest, 172 pp

BARANYI, Z. 1992. Jászberény és környékének Nagygombavilága. Calandrella, IV/1.: 6-32.

BOHUS, G., KALMÁR. Z., UBRIZSY, G. 1951. Magyarország kalaposgombáinak meghatározó kézikönyve. Akadémiai, Budapest, 512 pp

ENDES, M., PAPP, L., SZÉKELYHÍDI, M. 2003. A Rakaca-patakvidék nagygombái. Calandrella, XII.: 32-38.

FORRÓ, L. (ford. és hazai vonatk. kieg.) 1995. Gombák. In Grünert, H., Grünert, R.: Pilse. Panem, Budapest, 287 pp

HOLLÓS, L. 1913. Kecskemét vidékének gombái. Math. és Term.tud. Közlem., XXXII., 3.: 147-325.

KÁNYÁSI, I-né. 1991. Összehasonlító adatok Debrecen és környékének gombaflórájához. Calandrella, VI/2.: 12-23.

PHILLIPS, R. 1981. Mushrooms. Pan, London, 288 pp

SILLER, I., VETTER, J. 1990. Hygrophoraceae. In Rimóczi, I., Vetter, J.: Gombahatározó. Orsz. Erdész. Egyesület, Budapest, 238 pp

UBRIZSY, G. 1941. A Nyírség gombavegetációja. Tisia, V.: 44-88.

VASAS, G., LOCSMÁNDI, CS. 1999. Az Aggteleki-karszt gombavilágának (Basidiomycetes) vizsgálata. Kézirat, 66 pp